

מסורת הש"ס

(א) [ע' תוס' לעיל ו. ד"ה שבעה], (ב) [נ"ל חנה וגר יר"ף ור"ש רבה בר רב הונא], (ג) לעיל מט"ז, (ד) [שיך לעמוד הקודם], (ה) כפ"ח: כדון, (ו) [גיעין כפ"ח, (ז) [לקמן פו"י].

תורה אור השלם

1 בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור ומת או נשבר או נשבה אין ראה: שבעת יי תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במקלאת רעהו וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַח: שמות כב ט י

2 למען תלך בדרך טובים וְאֲרוּחוֹת צִדִּיקִים תִּשְׁמָר: משלי ב כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דדרו וכו' על כחפו ונותן שני דין: (ב) ד"ה עד שלא וכו' אין בהם. י"ב מינה דבפ' הובב דף מט מנאר דש דנדרים משום מחסרי אמה:

גליון הש"ס

גב' נשלם פלגא. עיין ב"ב דף סב ע"ב תוס' ד"ה איתמר:

הגהות הגר"א

[א] גב' זיל אייתי ראיה. י"ב גי' הרי"ף ור"ש דלא פשעו בה וע' במלחמות:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פג.

ואפי' במקום מדרון נמי. היאך נפטר בשבועה במקום שני אדם רגילין להלך אה"כ מציא עדים: **הינא דאינא ראיה**. במקום שעדים מנזיין: **נייסי ראיה**. ולא יפטר בשבועה כאיסי ור' מאיר אית ליה נתקל אנוס הוא הלכך שומר שכר נמי פטור ודאיסי לית ליה: ה"ג ור' **חייא בר אבא וכו'** ולא גרסינן אלא. ומילתא באפי נפשיה מתרץ הא דרמינן לעיל דר"מ אדר' מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר תברא וכו' ור' **חייא בר אבא פליג אדר'** אלעזר ואמר לעולם חד מנא הוא ונתקל ודאי פושע הוא והכא היינו טעמא דמיפטר בשבועה: **שבועה זו סקנס חכמים**. להיפטר בה ולקמיה מפרש

מאי משתבע הא פשע: **שאם אי אסה**. פוטרו מן התשלומין כשנתקל אין לך אדם וכו' עדואג שלא יכשל ותשבר: **היכי משתבע**. לרבי חייא בר אבא אליבא דר"מ הא ודאי פושע הוא: **ואסא רבי יהודה**. לאיפלוגי ולמימר נתקל לאו פושע הוא אלא קריב לאנוס ולפשיעה ודמי לגניבה ואבדה ותקנת חכמים אין כאן אלא הא' כי דיניה והא' כי דיניה: (ז) אין גמרא **כרבי מאיר**. דשניהן פטורין בשבועה שמעתי אף אני ומיהו ממיה אני דנשלמא שומר חנם משתבע דלא פשע דאנא בעלמא כר' יהודה סבירא לי דנתקל לאו פושע הוא ולאו אנוס אלא שומר שכר כו': **ברספתא**. רחצה: זינא. קורה היונא מן הכותל וזולטת לרשות הרבים: **איסי ראיה**. ואינו נאמן בשבועה אלא בעדים: **וצנינים לך**. קניתי לך: **וסקיפו להו**. החמינלו: **קלא איס להו**. אימת החמינלו ואכל מי היו ושל מי היו שמה שלך היו או קנית חומץ בדמים פחומים ולא אכלך החמינלו: **דרדו באגרא**. מוט כפוף באמצעו ונותנו על כתפו (ה) ונושא שני דנין(ט) שני ראשיו ונושא צו משא כבד: **משלם פלגא**. פועל שקבל עליו להוליך חביות ממקום למקום ונשאם באותו מוט וגשבר משלם פלגא: **מאי טעמא נפיש להו**. ולא היה להטעינו לבדו: **ווטרי לתרי**. וכיון דאינו ראוי לשני משאות דרך בני אדם להתחזק ולטוענו כמחד הלכך דמי נמי לאנוס: **דרדו צדיגלא**. עץ מפוצל בראשו וקושר צו משא שני בני אדם ומכניס זאורו בין שני פלזיו ומוטל על צ' כתפיו וקורין אותו בלשון אשכנז גבלי"א וראשו של מטה ארוך וכשעומד לפוש מניגו בקרקע: **משלם כוליס**. שפשיעה היא שהרצה במשא שני בני אדם: **סקולאי** נושאי משאות ותצרו ליה שלא במקום מדרון ובפשיעה אי נמי צדיגלא: **בדרך טובים**. לפנים משורת הדין: **וארחוס לדיקים תשמור**. ספיה דקרא הוא:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר אס הפועלים. אינו יכול לכוף. בגמרא פריך פשיטא: **מתיקה**. ליפתן: **בשעתו**. בעת מלכותו דמלך והדיוט הוה(י):

שסס בני אברהם יצחק ויעקב. וסעודתו של אברהם גדולה משל שלמה דמפרש בגמרא(י): **עד שלא הסחילו במלאכה**. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום מחסרי אמנה דאילו משהתחילו לא תוכל לחזור: **גב' דטפא**. הוסיף על שכן משאר פועלין:

ואפילו במקום מדרון נמי התינה היכא דליכא ראיה אבל היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ונפטר דתניא איסי בן יהודה אומר י אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם(ה) הא יש רואה יביא ראיה ויפטר ור' חייא בר אבא א"ר יוחנן אשבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי

אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממקום למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינח במדון שלא מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינח היכא דליכא ראיה היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר א אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראיה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיחי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יזהוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אזל זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זבני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מזבנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר יגשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד ווטרי לתרי קרוב לאנוס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר יחנן תברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימייהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימייהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין יארחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב ימקום שנהגו לזון וזון להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן ימקום שנהגו לזון וזון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה ימעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: **גב' פשיטא** לא צריכא ידטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשבותיו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעבדינן לך עבדתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

שסס בני אברהם יצחק ויעקב. וסעודתו של אברהם גדולה משל שלמה דמפרש בגמרא(י): **עד שלא הסחילו במלאכה**. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום מחסרי אמנה דאילו משהתחילו לא תוכל לחזור: **גב' דטפא**. הוסיף על שכן משאר פועלין: **בכניסמו**

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פג.

השוכר את הפועלי' ואמר להם להשכים ולהעריב. פי ר"י בששכנן סתמא ואמר להם אחר שהשכירן כבר להשכים ולהעריב אכל אס התנה מעיקרא הכל לפי תנאו: פועל

אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממקום למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינח במדון שלא מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינח היכא דליכא ראיה היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר א אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראיה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיחי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יזהוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אזל זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זבני לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל יארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מזבנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי יוסבירא לן כוותיה יאתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר יגשלם פלגא מאי טעמא נפיש אחד ווטרי לתרי קרוב לאנוס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר יחנן תברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימייהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימייהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין יארחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב ימקום שנהגו לזון וזון להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן ימקום שנהגו לזון וזון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה ימעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: **גב' פשיטא** לא צריכא ידטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשבותיו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעבדינן לך עבדתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

שסס בני אברהם יצחק ויעקב. וסעודתו של אברהם גדולה משל שלמה דמפרש בגמרא(י): **עד שלא הסחילו במלאכה**. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם (י) משום מחסרי אמנה דאילו משהתחילו לא תוכל לחזור: **גב' דטפא**. הוסיף על שכן משאר פועלין: **בכניסמו**

עין משפט
גר מצוה

צו א מיי פ"ג מהל' שכיחות הל' ב ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין פטו טוש"ע ח"מ סי' דש סעי' א:

ב נמיי פ"ו מהל' שאלה הל"ג טוש"ע ח"מ סי' קסו סעי' א]:

צו ג מיי פ"ג מהל' שכיחות הלכה א סמג שס טוש"ע ח"מ סי' דש סעי' א [וסרי רד"ס פ"י צ] וסי' ש"ה פ"א:

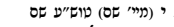
צח ד ה ו מיי פ"ב מהל' שולחן ושותפין הל' ט סמג עשין ד טוש"ע ח"מ סי' קסו סעי' ב:

צט ז מיי פ"ג מהל' שכיחות הל' ב סמג עשין פטו טוש"ע ח"מ סי' דש סעי' ב:

א ח מיי פ"ט מהל' שכיחות הל' א סמג עשין פטו טוש"ע ח"מ סי' שגא סעי' א:

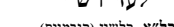
ב ט מיי שס טוש"ע שס סעי' ב:

ג י (מיי) שס טוש"ע שס סעי' א:

לעוי רש"י

גב"א.א. קלשון (בגרמנית).

מוסף רש"י

צא ואמור להם כו'. שזוה את בנו לחזור בתנאו עד שלא יתחילו המתלככה ולפסוק להם מזונות קלים (דע"ס 108).